

Sygn. akt III AUa 1278/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewa Cyran
Sędziowie:	SSA Marek Borkiewicz SSA Marta Sawińska (spr.)
Protokolant:	inspektor ds. biurowości Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2013 r. w Poznaniu

sprawy z odwołania **A. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...)** z siedzibą w U.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

przy udziale zainteresowanego J. R.

o podstawę wymiaru składki

na skutek apelacji odwołującego A. S. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w U.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 14 sierpnia 2012 r. sygn. akt VIII U 3799/11

1. oddała apelację;
2. zasądza od odwołującego A. S. na rzecz pozwanego kwotę 120 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 25 lipca 2011r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., stwierdził, że niżej wskazany przychód osiągnięty przez J. R. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) A. S. z siedzibą w (...), (...)-(...) O., stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, która wynosi:

Okres (mm-rrrr)	Ubezpieczenie emerytalne i rentowe	Ubezpieczenie chorobowe	Ubezpieczenie wypadkowe
od 12/2000 do 01/2001	3146,00złm-nie	3146,00złm-nie	3146,00złm-nie
od 02/2001 do 04/2001	3157,70złm-nie	3157,70złm-nie	3157,70złm-nie
od 05/2001 do 07/2001	3167,50złm-nie	3167,50złm-nie	3167,50złm-nie
od 08/2001 do 10/2001	3180,20złm-nie	3180,20złm-nie	3180,20złm-nie
od 11/2001 do 01/2002	3179,50złm-nie	3179,50 zł m-nie	3179,50 zł m-nie
12/2001	3179,50 zł	3179,50 zł	3179,50 zł
02/2002	2641,02 zł	2641,02 zł	2641,02 zł
od 03/2002 do 04/2002	3179,50złm-nie	3179,50 zł m-nie	3179,50 zł m-nie
od 05/2002 do 03/2003	3211,90złm-nie	3211,90 zł m-nie	3211,90 zł m-nie
od 04/2003 do 06/2004	3229,20 zł m-nie	3229,20 zł m-nie	3229,20 zł m-nie
od 07/2004 do 09/2004	3244,60 zł m-nie	3244,60 zł m-nie	3244,60 zł m-nie
10/2004	2854,32 zł	2854,32 zł	2854,32 zł
od 11/2004 do 02/2004	3244,60 zł m-nie	3244,60 zł m-nie	3244,60 zł m-nie
03/2004	2407,33 zł	2407,33 zł	2407,33 zł
od 04/2006 do 12/2007	3244,60 zł m-nie	3244,60 zł m-nie	3244,60 zł m-nie
od 01/2008 do 02/2008	3295,80 zł m-nie	3295,80 zł m-nie	3295,80 zł m-nie
03/2008	3475,80 zł	3475,80 zł	3475,80 zł
od 04/2008 do 10/2010	3295,80 zł m-nie	3295,80 zł m-nie	3295,80 zł m-nie

Uzasadniając organ rentowy wskazał, że płatnik składek w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie uwzględnił przychodów osiągniętych przez J. R. z tytułu zwrotu kosztów przejazdu samochodem prywatnym dla celów służbowych. Dokonane wypłaty, zdaniem organu rentowego, stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, gdyż są przychodem określonym w art. 4 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy zaznaczył, że kwoty z tytułu przyznanych limitów kilometrów na wyjazdy samochodem prywatnym dla celów służbowych, wypłacone przez pracodawcę, powinny stanowić podstawę wymiaru składek, bowiem wypłacone zostały bez zachowania zasad określonych w przepisach - § 1 ust. 1 i ust. 2 oraz § 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27, poz. 271 ze zm.). Zakład wskazał, że płatnik składek zawarł z J. R. umowę o pracę od 16 października 1991 r. na czas nieokreślony. Ubezpieczony został zatrudniony na stanowisku : kierownika grupy robót. Pismem z dnia 29 września 2000 r. i z * dnia 4 stycznia 2006 r., płatnik składek przyznał ww. miesięczny limit kilometrów na wyjazdy samochodem prywatnym, w sprawach służbowych, związanych ze sprawami firmy (...). Od 1 października 2000 r. miesięczny limit wynosił 1000 kilometrów i od 4 stycznia 2006 r. - 1000 kilometrów. Wartość limitu obliczana była według obowiązujących stawek za 1 km przebiegu pojazdu. Organ rentowy wskazał, że w okresie od grudnia 2000 roku do października 2010 roku płatnik 'kładek dokonywał wypłat z tytułu przyznanych pracownikom limitów kilometrów na wyjazdy samochodem prywatnym do celów służbowych. Z zeznań D. K. - jako pełnomocnika płatnika składek wynika, iż „należna kwota jest wyliczana ryczałtowo zgodnie z limitem kilometrów jaki został przyznany danemu pracownikowi. Jedynym dokumentem potwierdzającym fakt wypłaty jest lista płac. Firma nie posiada żadnych innych dokumentów potwierdzających fakt przejechania kilometrów przez danego pracownika. (...) Nie jest pod uwagę brana również przerwa spowodowana urlopem wypoczynkowym, urlopem bezpłatnym lub okresem kiedy pracownik jest na zwolnieniu lekarskim lub ma inną przerwę w zatrudnieniu". Przedstawiony stan faktyczny zdaniem ZUS świadczy o tym, że wypłacone J. R. kwoty ryczałtów stanowią przychód tej osoby z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, a w konsekwencji stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe. Ponadto od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za J. R. płatnik jest obowiązany naliczyć składki na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył płatnik składek - (...) A. S. domagając się jej uchylecia i zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołania podniesiono, że zwrot kosztów przejazdu nie jest dochodem (przychodem) w rozumieniu art. 3 usta "y z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. Bezpodstawne jest też przyjęcie przez organ rentowy, że kwoty z tytułu przyznanych limitów kilometrów na wyjazdy samochodem prywatnym dla celów służbowych zostały wypłacone przez pracodawcę bez zachowania zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002r. w sprawie warunków ustalania i sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy. Odwołujący wskazał, że wbrew stanowisku organu rentowego umowa o używanie pojazdu dla celów służbowych między pracodawcą, a pracownikiem została zawarta. Rozporządzenie nie wymaga dla skuteczności i ważności umowy formy pisemnej, a z wyjaśnień samych ubezpieczonych wynika, iż do zawarcia takiej umowy doszło. Płatnik składek uznał, że nie można zgodzić się z twierdzeniem organu rentowego, że w przedmiotowej sprawie nie znajduje zastosowania § 2 ust. 1 pkt 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.). Orzecznictwo Sądu Najwyższego potwierdza stanowisko skarżącego w tym zakresie. Przyjmuje się bowiem, że każde przysporzenie majątkowe, w tym także ekwiwalenty p,' -mężne z tytułu ponoszonych kosztów przejazdów do pracy środkami lokomocji wypłacane pracownikom przez pracodawcę, podlegają wyłączeniu z podstawy wymiaru składek (§ 2 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia z dnia 18.12.1998 r.) - tak wyrok SN z dnia 03.04.2008 r., II UK 172/07, LEX 465965. Nadto odwołujący podniósł, że ZUS nie zbadał czy i w jakim zakresie kwoty przyznanych limitów odzwierciedlają rzeczywisty koszt poniesiony przez osoby, którym zostały przyznane limity.

Postanowieniem z dnia 21 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego J. R. albowiem wynik niniejszego postępowania dotyczy jego praw i obowiązków.

Wyrokiem z dnia 14 sierpnia 2012r., sygn. VIII U 3799/11, Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie oraz zasądził od odwołującego na rzecz pozwanego kwotę 60 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

A. S. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) A. S., która jest wpisana do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Burmistrza O. pod numerem (...). Siedzibą przedsiębiorstwa jest miejscowość U.. Przedmiotem działalności jest m.in. wykonywanie instalacji wodno -kanalizacyjnych, cieplnych, gazowych i klimatyzacyjnych, roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych.

W dniu 16 października 1991 r. została zawarta umowa o pracę pomiędzy A. S. - prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...), a J. R. na czas nieokreślony w pełnym wymiaru. J. R. został zatrudniony na stanowisku kierownika grupy robót, świadczył pracę poza siedzibą firmy w miejscach prowadzonych budów. Najczęściej zainteresowany nadzorował jedną budowę, budowa taka trwa kilka -kilkanaście tygodni. Na takiej budowie zazwyczaj był samochód służbowy - bus służący do przewozu ludzi, zaopatrzenia, przywiezienia paliwa i z niego także korzystał zainteresowany. W sytuacjach jednak, gdy na budowę należało przywieść jakiegoś urzędnika, inspektora nadzoru, właściciela urządzenia podziemnego np. telekomunikacji, energetyki, kanalizacji w przypadku odbioru skrzyżowania mediów, potrzebny był czysty samochód - wówczas zainteresowany korzystał z własnego samochodu. Nadto dojeżdżał nim z miejsca zamieszkania czy siedziby pracodawcy do miejsca, gdzie nadzorował budowę.

Pismami z dnia 1 października 2000r. oraz z dnia 4 stycznia 2006r. odwołujący przyznał J. R. miesięczny limit na wyjazdy samochodem prywatnym w sprawach służbowych związanych ze sprawami firmy (...) w wysokości 1000 km miesięcznie. W pismach wskazano, że wartość limitu obliczana będzie według obowiązujących stawek za 1 km przebiegu pojazdu. Miesięczne kwoty wypłat z tytułu użytkowania samochodu obliczane były poprzez pomnożenie miesięcznego limitu kilometrów przez obowiązującą stawkę za jeden kilometr. Limity miesięczne nie były w danym miesiącu zmniejszane o liczbę dni, w których zainteresowany przebywał na urlopie, zwolnieniu lekarskim bądź nie korzystał z samochodu dla celów służbowych.

Zainteresowany posiadał samochód F. (...) o nr rejestracyjnym (...) i pojemności silnika 1100 cm³.

J. R. z tytułu przyznanego limitu kilometrów na wyjazd samochodem prywatnym dla celów służbowych otrzymał następujące kwoty:

- 1) w okresie od grudnia 2000 r. do stycznia 2001 r. - 686,00 zł miesięcznie,
- 2) w okresie od lutego 2001 r. do kwietnia 2001 r. - 697,70 zł miesięcznie,
- 3) w okresie od maja 2001 r. do lipca 2001 r. - 707,50 zł miesięcznie,
- 4) w okresie od sierpnia 2001 r. do października 2001 r. - 720,20 zł miesięcznie,
- 5) w okresie od listopada 2001 r. do kwietnia 2002 r. - 719,50 zł miesięcznie,
- 6) w okresie od maja 2002 r. do marca 2003 r. - 751,90 zł miesięcznie,
- 7) w okresie od kwietnia 2003 r. do czerwca 2004 r. - 769,20 zł miesięcznie,
- 8) w okresie od lipca 2004 r. do września 2004 r. - 784,60 zł miesięcznie,

- 9) w październiku 2004 r. - 632,39 zł,
- 10) w okresie od listopada 2004 r. do lutego 2006 r. - 784,60 zł miesięcznie,
- 11) w okresie od kwietnia 2006 r. do grudnia 2007 r. - 784,60 zł miesięcznie,
- 12) w okresie od stycznia 2008 r. do października 2010 r. - 835,80 zł miesięcznie.

Płatnik składek - (...) A. S. nie naliczył zainteresowanemu J. R. od wyżej wymienionych kwot wypłaconych za używanie samochodu prywatnego do celów służbowych składek na ubezpieczenia społeczne, tj. ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenia rentowe, ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe.

Zainteresowany nie miał zawartej umowy pisemnej z pracodawcą o używanie swojego prywatnego pojazdu do celów służbowych. Wpłaty z tytułu użytkowania samochodu prywatnego do celów służbowych odbywały się na podstawie pisma przyznającego miesięczny limit kilometrów. Nie była prowadzona żadna formalna dokumentacja przejazdów zainteresowanego w celu wypłaty mu kwot z tytułu użytkowania samochodu prywatnego do celów służbowych. Zainteresowany nie musiał co miesiąc dokonywać żadnych formalności, aby uzyskać kwotę za używanie prywatnego pojazdu, otrzymywał ją automatycznie. W szczególności zainteresowany nie złożył ani jednego pisemnego oświadczenia o używaniu pojazdu do celów służbowych. J. R. prowadził dla własnych potrzeb notatki dotyczące ilości przejechanych kilometrów.

W okresie od grudnia 2010 r. do kwietnia 2011 r. pracownicy Zakładu przeprowadzili kontrolę w firmie odwołującego. Jej konsekwencją był protokół kontroli z dnia 20.04.2011r. Następnie zaskarżonymi do tut. Sądu decyzjami organ rentowy określił wysokość podstawy wymiaru składek m.in. zainteresowanego J. R. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe ustalając, że od kwot stanowiących koszty używania prywatnego samochodu do celów służbowych należało odprowadzić składki na te ubezpieczenia.

Na etapie postępowania przed organem rentowym D. K. - dyrektor ds. finansowych, złożyła wydruki z programu E. mające obrazować przejechane przez zainteresowanego kilometry w poszczególnych miesiącach. Zestawienie to obejmuje zarówno jazdy lokalne, jak i przejazdy do miejsca świadczenia pracy przez zainteresowanego - miejsca budowy, którą nadzorował.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS oraz aktach niniejszej sprawy, a także zeznań zainteresowanego J. R., świadka D. K.

Mając powyższe na uwadze Sąd I instancji na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, Sąd I instancji stwierdził, że odwołanie należało oddalić w całości. Sąd Okręgowy analizując przepisy wskazanych powyżej aktów prawnych doszedł do konstatacji, że wypłacone zainteresowanemu kwoty za używanie samochodu prywatnego do celów służbowych stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe. Co prawda pomiędzy odwołującym, a zainteresowanym istniała ustna umowa o używanie samochodu prywatnego do celów służbowych, ale zainteresowany nie spełnił pozostałych warunków pozwalających uznać, że otrzymywał od pracodawcy zwrot kosztów używanego do celów służbowych samochodu prywatnego, które są wyłączone z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne (§ 2 ust. 1 pkt. 13 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998r.). Wobec powyższego trafnie ZUS po przeprowadzonej kontroli wydał zaskarżoną decyzję.

Wskazując na powyższe, Sąd I instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie o czym orzekł w sentencji wydanego wyroku.

Powyższy wyrok w całości apelacją z dnia 27 września 2012r. zaskarżył A. S.. Apelujący zarzucił Sądowi I instancji:

1) naruszenie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 późn. zm.) poprzez uznanie, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe stanowi przychód osiągnięty przez C. S. z tytułu kosztów przejazdu samochodem do celów służbowych,

2) naruszenie art. 4 pkt. 9 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 późn. zm.) poprzez uznanie, że zwrot pracownikowi kosztów przejazdów samochodem prywatnym do celów służbowych stanowi przychód w rozumieniu tego przepisu,

3) błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, że kwoty z tytułu przyznanych limitów kilometrów na wyjazdy samochodem prywatnym dla celów służbowych wypłacane zostały bez zachowania zasad określonych w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. nr 27, poz.271 ze zm.),

4) błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że dokonywanie przez pracownika odwołującego- księgową D. K. po upływie roku sprawdzenia zgodności przejechanych kilometrów z wartością przyznanego limitu i wynik tego sprawdzenia nie pozwala na przyjęcie, że zainteresowany przejechał samochodem prywatnym w celach służbowych taką ilość kilometrów jaka wynikała z wypłaconego limitu,

5) naruszenie art. 233 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego w sprawie i jego błędną ocenę poprzez przyjęcie, że wypłacany zainteresowanemu dodatek w postaci limitu na korzystanie z samochodu prywatnego do celów służbowych powinien stanowić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe,

6) nierozpoznanie przez Sąd wniosku dowodowego zgłoszonego przez odwołującego w piśmie skarżącego z dnia 28 lutego 2012 r. o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny rachunkowości,

Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie odwołania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Sąd Apelacyjny stwierdza, że zarzuty apelacji są bezzasadne, a zatem podlega ona oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I Instancji przeprowadził postępowanie dowodowe zmierzające do wyjaśnienia spornej kwestii, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Na wstępie przytoczyć należy przepisy prawa materialnego mające zastosowanie w sprawie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust 1 i art. 12 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585 późn. zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi, zgodnie z przepisem art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 ustawy, tj. przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia m.in. w ramach stosunku pracy.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe (art. 20 ust 1 ww. ustawy).

Z kolei zgodnie z przepisem art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2010r., Nr 51, poz. 307 z późn. zm.) przychodem ze stosunku pracy są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężna świadczeń w naturze, bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródła finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności „wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych”.

W myśl § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. nr 161, poz. 106 ze zm.) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi "przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągany przez pracowników u pracodawcy z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy", z zastrzeżeniem art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz § 2 tego rozporządzenia.

Przepis § 2 ust. 1 pkt 13 ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - w brzmieniu obowiązującym od dnia 24.08.2004 r. - stanowi, że podstawy wymiaru składek nie stanowi zwrot kosztów używania w jazdach lokalnych przez pracowników, dla potrzeb pracodawcy, pojazdów niebędących własnością pracodawcy - do wysokości miesięcznego ryczałtu pieniężnego albo do wysokości nieprzekraczającej kwoty ustalonej przy zastosowaniu stawek za 1 km przebiegu pojazdu - określonych w odrębnych przepisach wydanych przez właściwego ministra, jeżeli przebieg pojazdu, z wyłączeniem wypłat ryczałtu pieniężnego, jest udokumentowany przez pracownika w ewidencji przebiegu pojazdu, prowadzonej przez niego według zasad określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Wskazać należy również stan prawny przed wejściem w życie cytowanego powyżej rozporządzenia. Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 13 ww. rozporządzenia - w brzmieniu obowiązującym od dnia 01.01.1999r. do dnia 29.01.2004r. podstawy wymiaru składek nie stanowią ryczałty i ekwiwalenty za używanie do celów służbowych samochodów lub innych środków lokomocji nie będących własnością pracodawcy - do wysokości nie przekraczającej kwoty, która z tego tytułu została zwolniona od podatku dochodowego od osób fizycznych. Natomiast od dnia 30.01.2004r. do dnia 23.08.2004 r. obowiązywał w brzmieniu: „podstawy wymiaru składek nie stanowią ryczałty za używanie do celów służbowych samochodów lub innych środków lokomocji niebędących własnością pracodawcy określone w przepisach wydanych przez właściwego ministra”.

Przepis § 2 ust. 1 pkt 13 w/w rozporządzenia przed dniem 29.01.2004r. nie zawierał wprost odesłania do przepisów ministra w zakresie wysokości ryczałtu pieniężnego za używanie samochodu prywatnego do celów służbowych, a jedynie odsyłał do przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych - art. 23 ust. 1 pkt 36. Jednakże w wyroku z dnia 03.02.1999 r., SA/Sz 760/98, LEX nr 36911 Naczelny Sąd Administracyjny w Szczecinie stwierdził, że w świetle uregulowania zawartego w art. 23 ust. 1 pkt 36 ustawy z 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych w jazdach lokalnych pracodawca może przyznać pracownikowi miesięczny ryczałt, który nie może być wyższy niż kwota wynikająca z iloczynu limitu przyznanego (max 500 km) i stawki na 1 km, bądź pracodawca z pracownikiem mogą się rozliczać według faktycznie przejechanych przez pracownika kilometrów. Zatem uznać należy, że przy ustalaniu czy zwrot kosztów używania samochodu prywatnego do celów służbowych stanowił podstawę wymiaru składki w stanie prawnym obowiązującym przed dniem 29.01.2004 r., należy mieć na uwadze odpowiednie rozporządzenia i zarządzenia.

W okresie od 01.04.1998r. do 31.12.2001 r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 26.03.1998r. w sprawie warunków ustalania i zasad zwrotu kosztów używania do celów służbowych

samochodów osobowych, motocykli i motorowerów nie będących własnością pracodawcy (Dz. U. 1998 r., Nr 41, poz. 239). W § 1 tego rozporządzenia postanowiono, że podstawą zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów nie będących własnością pracodawcy, jest umowa cywilnoprawna zawarta między pracodawcą a pracownikiem, dotycząca używania pojazdu do celów, na warunkach niniejszego rozporządzenia. W § 3 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia postanowiono, że miesięczny limit kilometrów na jazdy lokalne, w zależności od liczby mieszkańców w danej gminie lub mieście właściwych ze względu na miejsce zatrudnienia pracownika nie może przekroczyć 300 km w miastach i gminach do 100 tys. mieszkańców. § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowił, że zwrot kosztów za jazdy lokalne następuje w formie miesięcznego ryczałtu, po złożeniu pisemnego oświadczenia pracownika o używaniu pojazdów do celów służbowych w danym miesiącu. Zgodnie z § 4 ust. 3 rozporządzenia kwotę ustalonego ryczałtu, o którym mowa w ust. 1, zmniejsza się o jedną dwudziestą drugą za każdy roboczy dzień nieobecności w miejscu pracy z powodu choroby, urlopu lub innej nieobecności oraz podróży służbowej trwającej co najmniej 8 godzin.

Natomiast od 01.01.2002r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.03.2002r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy. Zgodnie z § 1 ust. 1 tego rozporządzenia zwrot kosztów używania przez pracownika w celach służbowych do jazd lokalnych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy, zwanych dalej „pojazdami do celów służbowych”, następuje na podstawie umowy cywilnoprawnej, zawartej między pracodawcą a pracownikiem, o używanie pojazdu do celów służbowych, na warunkach określonych w rozporządzeniu. Na podstawie § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia miesięczny limit kilometrów na jazdy lokalne, ustalony w zależności do liczby mieszkańców w danej gminie lub mieście, w których pracownik jest zatrudniony, nie może przekroczyć 300 km w miastach i gminach do 100 tys. mieszkańców. Stosowanie do § 4 ust. 1 rozporządzenia zwrot kosztów używania pojazdów do celów służbowych następuje w formie miesięcznego ryczałtu obliczonego jako iloczyn stawki za 1 km przebiegu, o której mowa w § 2 i miesięcznego limitu przebiegu kilometrów na jazdy lokalne, o którym mowa w § 3, po złożeniu przez pracownika pisemnego oświadczenia o używaniu przez niego pojazdu do celów służbowych w danym miesiącu. Oświadczenie to powinno zawierać dane dotyczące pojazdu (pojemność silnika, marka, numer rejestracyjny) oraz określać ilość dni nieobecności pracownika w miejscu pracy w danym miesiącu z powodu choroby, urlopu, podróży służbowej lub innej nieobecności, a także ilość dni, w których pracownik nie dysponował pojazdem do celów służbowych.

Trafnie wskazał Sąd I instancji, że przedmiot sporu w niniejszej sprawie sprowadzał się do oceny, czy organ rentowy zasadnie ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanego **J. R.** w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji wliczając do podstawy wymiaru tych składek limity z tytułu korzystania ze samochodu prywatnego do celów służbowych, wypłacanych mu przez odwołującego.

Jak wynika z cytowanych powyżej przepisów prawa materialnego koszty używania przez pracownika pojazdu prywatnego do celów służbowych nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pod warunkiem:

- 1) udokumentowania przez pracownika przebiegu pojazdu w prowadzonej przez niego ewidencji przebiegu pojazdu (rozporządzenie z Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r.),
- 2) zawarcia między pracodawcą, a pracownikiem umowy o używanie pojazdu prywatnego do celów służbowych (rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 26.03.1998r. oraz rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.03.2002r.),
- 3) comiesięcznego składania pisemnego oświadczenia pracownika o używaniu pojazdu do celów służbowych (rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 26.03.1998r.), a od 1 stycznia 2002r. oświadczenia w tym zakresie zawierającego informacje identyfikujące pojazd (rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.03.2002r.).

Ponadto, wypłacane pracownikom miesięczne ryczałty za używanie pojazdów winny uwzględniać pod względem ich wysokości:

- 1) ilość mieszkańców gminy lub mieście właściwym ze względu na miejsce zatrudnienia pracownika,
- 2) ilość dni nieobecności w pracy pracownika z powodu choroby, urlopu lub innej nieobecności, a także podróży służbowej.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, odwołujący wykazać mógł jedynie spełnienie przesłanki zawarcia umowy z zainteresowanym o używanie samochodu prywatnego do celów służbowych, bowiem przepisy nie wymagały formy pisemnej takiej umowy. Brak jest jednak dowodów, że zainteresowany przedkładał jakiegokolwiek miesięczne oświadczenia w formie pisemnej, które właśnie w takiej formie były wymagane przez wskazane powyżej przepisy. Nadto, co związane jest z brakiem pisemnej ewidencji kilometrów wymaganej przez rozporządzenie z dnia 18 grudnia 1998 r. brak jest dowodów na to, że pracodawca uwzględniał maksymalną wysokość kilometrów ze względu na miejsce zatrudnienia pracownika oraz ilość dni nieobecności w pracy zainteresowanego. Brak jest podstaw do uwzględnienia zarzutów apelacji oraz twierdzeń odwołującego w postępowaniu dowodowym przed Sądem I instancji, że główna księgowa kontrolowała przebieg samochodu zainteresowanego. Wynika to między innymi z zasad doświadczenia życiowego i logiki, bowiem trudno wyobrazić sobie, aby pracownik mający w zakresie obowiązków szereg czynności związanych z księgowością przedsiębiorstwa kontrolował przebieg samochodów pracowników, które wykorzystywali oni do celów służbowych. Również pełnienie tych samych obowiązków i wzajemne zastępstwo nie są zdaniem Sądu wystarczające do uznania, że świadek wiedziała i kontrolowała ilość kilometrów w sposób wymagany przez ustawodawcę. Bez wątpienia również nie udało się również odwołującemu skutecznie podważyć braku pisemnych oświadczeń zainteresowanego o używaniu pojazdu do celów służbowych. W tym zakresie Sąd Apelacyjny w pełni zgadza się z uzasadnieniem Sądu I instancji, który przeprowadził postępowanie dowodowe w zakresie spełnienia przesłanek do wyłączenia z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ekwiwalentów za używanie pojazdu prywatnego przez zainteresowanego.

W zakresie zarzutu przedawnienia Sąd Apelacyjny wskazuje, że art. 24 ust. 4, 5 i 5a, ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 98.137.887 z późn. zm.) został zmieniony ustawą z dnia 18 grudnia 2002r., o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 02.241.2074 z późn. zm.), co miało wpływ, w niniejszym przypadku, na termin przedawnienia zobowiązań składekowych odwołującego. Płatnik składek, którego zaległości powstały przed dniem 1 stycznia 2003r., a nie przedawniły się do tego dnia wobec pięcioletniego terminu przedawnienia, odpowiada nadal za te zobowiązania, według nowego terminu przedawnienia. W okresie biegu terminu przedawnienia w niniejszej sprawie, obowiązywał najpierw pięcioletni termin przedawnienia według art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 98.137.887 z późn. zm.), a następnie od dnia 1 stycznia 2003r., dziesięcioletni termin przedawnienia. Kwestia, czy taka zmiana przepisów w spornym okresie jest niekorzystna dla dłużnika w tym sensie, że wydłuża dotychczasowe (krótsze) terminy przedawnienia, to znaczy czy wierzytelności nieprzedawnione w tym okresie podlegały dłuższemu (dziesięcioletniemu) okresowi przedawnienia, była wielokrotnie przedstawiana Sądowi Najwyższemu, co prawidłowo przytoczył Sąd I instancji. Sąd Najwyższy przyjął, w przedmiotowej kwestii, że z treści zmienionego przepisu stanowiącego, że „należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, od dnia, w którym stały się wymagalne” wynika, że dłuższy termin przedawnienia odnosi się do należności jeszcze nieprzedawnionych w dniu wejścia w życie zmiany. W przeciwnym razie konieczny byłby przepis o rozdzieleniu poprzedniego i nowego terminu przedawnienia odpowiednio do składek wymagalnych przed i po tej zmianie. Skoro zatem racjonalny ustawodawca przepisu takiego nie ustanowił, to właśnie takie rozwiązanie należało przyjąć w orzecznictwie. Powyższe wynika między innymi z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2007r., sygn. akt I UK 37/07 (publ. LEX nr 359575), wyroku SN z dnia 12 listopada 2007r., sygn. akt I UK 147/07 (publ. LEX nr 359577), wyrok SN z dnia 25 stycznia 2008r., sygn. akt III UK 60/07 (publ. LEX 346073), a także uchwały SN z dnia 8 lipca 2008r., sygn. akt I UZP 4/08 (publ. LEX nr 396249) i uchwały SN z dnia 2 lipca 2008r., sygn. akt II UZP 5/08 (publ. LEX nr 396253), a powyższe wyroki Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie zna i w pełni podziela ich rozstrzygnięcia. Należy, zatem przyjąć, że przepis art. 24 ust. 4 w nowym brzmieniu ma zastosowanie

do tych należności z tytułu składek wymagalnych przed dniem jego wejścia w życie, które nie były przedawnione (tu: z powodu upływu pięcioletniego terminu przedawnienia) w dniu 1 stycznia 2003r. Ponieważ w niniejszej sprawie należności z tytułu składek były wymagalne w całości, to do dnia wydania zaskarżonej decyzji należy przyjąć, że okres przedawnienia nie upłynął, a wyrok Sądu I instancji oparty na tych rozważaniach jest prawidłowy.

W zakresie oddalenia wniosku odwołującego o powołanie biegłego z zakresu księgowości Sąd Apelacyjny podziela zdanie Sądu I instancji, że wniosek ten nie mógł przyczynić się do innego rozstrzygnięcia kwestii spornej, a jedynie przedłużyłby trwanie procesu. W niniejszej sprawie, determinowanej zaskarżoną decyzją, nie była sporna kwota wysokości składek, a jedynie podstawa wymiaru, co do wysokości której nie było wątpliwości. Kwoty wypłacanych zainteresowanemu ekwiwalentów za używanie pojazdu nie były kwestionowane przez odwołującego i wynikały z dokumentacji pracowniczej. Brak było zatem podstaw do powołania biegłego sądowego z zakresu księgowości i trafnie Sąd I instancji kierując się zasadą ekonomiki procesowej oddalił ten wniosek dowodowy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację, o czym orzekł w pkt. 1 sentencji wydanego wyroku.

O kosztach sądowych w pkt. 2 sentencji wyroku orzeczono na podstawie na podstawie § 12 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 02.163.1349 z późn. zm.) w zw. z art. 98 k.p.c.

SSA Marta Sawińska SSA Ewa Cyran SSA Marek Borkiewicz